

дитячого притулку, Попечительства глухонімих Відомства імператриці Марії та ін. [12]. У дослідженні розглянуто історичні й суспільні умови, які сприяли стрімкому розвитку благодійності в Україні у другій половині XIX ст., охарактеризовано значення доброчинно-меценатської діяльності родини Терещенків для становлення і розвитку систем соціального захисту та охорони здоров'я співвітчизників. На думку автора, активна різнобічна доброчинна діяльність членів родини Терещенків, яка стала сімейною традицією, здійснювалася не лише заради підвищення власного соціального статусу і престижу, а й мотивувалася релігійно-моральними переконаннями допомоги ближньому, була покликанням душі. До того ж, загострення багатьох соціальних проблем у суспільстві, викликаних розвитком капіталізму, спонукали Терещенків власними зусиллями пом'якшувати їх, усвідомлюючи своє важливе місце в його поступі на гуманістичних та культурно-освітніх засадах.

Література

1. Донік О.М. Доброчинна та культурно-освітня діяльність родини Терещенків в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.): Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2001. – 211 арк. – Бібліогр.: арк.180-211.
2. Боханов А.Н. Коллекционеры и меценаты в России / А.Н.Боханов / Отв. ред. К.Ф. Шацилло; АН СССР. – М.: Наука, 1989. – 187 [1] с., [6] л. ил.; 20 сл. – (Серия «Страницы истории нашей Родины»).
3. Терещенко. – Режим доступу: www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages\T\E\Tereshchenko.htm
4. Ступак Ф.Я. Благодійні товариства Києва /др. пол. XIX – поч. XX ст./Ф.Я. Ступак. – К.: Хрещатик, 1998. – С.39.
5. Загребельна Н.І. Велика війна: українство і благодійність (1914-1917 рр.) / Н.І. Загребельна, І.А. Коляда; Ін-т історії України, Нац. пед ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К.: НПУ, 2006. – С.83-85.
6. Ковалинський В.В. Меценаты Києва /В.В.Ковалинський. – К.: Кий, 1998. – 2-е изд., испр. и доп. – 528 с.
7. Ковалинський В.В. Сім'я Терещенко /В.В.Ковалинський. – К.: Преса України, 2003. – 387 с.: фотоил.
8. Ткаченко О.В. Підприємницька та меценатська діяльність родини Терещенків в Україні (1861 - 1917 рр.): Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 1998. – 220 л. – Бібліогр.: л. 200-211.
9. Там само.
10. Донік О.М. Доброчинна та культурно-освітня діяльність родини Терещенків в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.): Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2001. – 211 арк. – Бібліогр.: арк.180-211.
11. Донік О.М. Родина Терещенків в історії доброчинності / О.М.Донік / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2004. – 314 с.
12. Там само.

УДК 329.7(043)

Трофименко М. В., старший викладач

ПОНЯТТЯ АНТИГЛОБАЛІСТСЬКОГО РУХУ

Розглядаючи сутність антиглобалістського руху ми повинні приділити окрему увагу категоріям, що пов'язані з ним.

Антиглобалізм – це синтез ідеологій, система поглядів, які спрямовані проти негативних наслідків глобалізації.

Сьогодні термін «антиглобалізм» перетворився на так званий бренд-парасольку, який був нав'язаний засобами масової інформації та під яким співіснують та розвиваються різноспрямовані, іноді протилежні рухи та ідеології [1, с. 87].

Цікаво, що один з ідейних попередників антиглобалізму, анархізм також отримав свою назву від журналістів, які почали називати анархістами послідовників відомого французького економіста П'єра Жозефа Прудона [1, с. 90].

Інший термін, подібний до антиглобалізму – альтерглобалізм, – на думку багатьох дослідників, більш чітко передає характер протестного руху, який виступає не проти глобалізації взагалі, а лише проти її негативних наслідків.

Антиглобалістський рух – це загальна назва громадських організацій, ініціативних груп, рухів, які ведуть боротьбу із соціальними, політичними, економічними, екологічними та іншими наслідками глобалізації.

Альтерглобалістський рух – на переконання деяких учасників антиглобалістського руху, є більш коректною та правильною назвою протестного руху. Однак, здійснивши аналіз результатів пошуку документів, які містять поняття «антиглобалістський рух» та «альтерглобалістський рух» українською, російською та англійською мовами в пошукових системах Google, Yahoo, Meta, Rambler та Yandex, ми дійшли висновку, що термін «антиглобалістський рух» є більш поширеним та загальноживаним, тому ми використовуємо в нашому дослідженні саме цей термін.

Аналіз також показав, що ці терміни є більш поширеними в англійськомовних джерелах, менш поширеними в російськомовних й малопоширеними в українськомовному відтворенні. Це також дозволяє нам говорити про достатню вивченість тематики антиглобалістського руху в англо- та російськомовних джерелах та малу вивченість та поширеність у україномовних джерелах та літературі [Таб. 1].

Категорії	Результати пошуку (кількість документів)				
	Google	Yahoo	Meta	Rambler	Yandex
Українською мовою					
Антиглобалістський рух	4 610	52	750	12 000	753
Альтерглобалістський рух	144	3	84	213	82
Російською мовою					
Антиглобалистское движение	15 200	8 900	1 700	196 000	61 000
Альтерглобалистское движение	4 360	588	297	13 000	7 429
Англійською мовою					
Antiglobalization movement	186 000	10 700 000	5	513	10 000
Alterglobalization movement	8 930	171 000	-	40	1 091

Таб. 1. Статистика згадувань категорій «антиглобалістський рух» та «альтерглобалістський рух» українською, російською та англійською мовами у різних пошукових системах (станом на 20.10.2010 р.)

Варто зазначити, що в антиглобалістському русі існує декілька основних напрямів діяльності.

Прихильники першого напрямку, соціальної справедливості, виступають проти несправедливого та недемократичного характеру сучасного процесу глобалізації, політики глобальних організацій, які регулюють сферу міжнародних фінансів та торгівлі, та які стали символами неоліберальної глобалізації. Вони проводять акції на підтримку знедолених у країнах Півночі (безробітних, маргіналів, селян і так далі), а також на підтримку країн Півдня, які були доведені до межі катастрофи неоліберальною глобалізацією.

Представники другого напрямку, борці за «глобальну справедливість», виступають проти деградації навколишнього середовища, руйнування культурної ідентичності та у більш глобальному сенсі проти «комерціалізації» та приватизації світу. Звідси головними напрямками критики стає діяльність ТНК та фінансових інститутів, які керуються виключно короткостроковими цілями максимізації прибутків та нехтують соціальними та екологічними нормами [2, с. 848].

Виступаючи проти «глобалізації, нав'язаної корпораціями» (corporate-led globalization) прихильники «глобальної соціальної справедливості» (global social justice) ведуть боротьбу за розвиток громадянських прав та захист громадян від зазіхань на їх демократичні права (звідси прагнення багатьох організацій поставити під нагляд діяльність ТНК та міжнародних організацій), за демократизацію процесу прийняття рішень та розвиток системи громадянської участі в управлінні. Що ж стосується глобалізації, то вони виступають за надання цьому процесу «людського обличчя» [2, с. 848].

Третій напрям об'єднує прихильників перетворення економічної системи, включаючи трансформацію її філософії, інститутів та основних суб'єктів. Прихильники цього напрямку виступають за «деглобалізацію» та заміну нинішньої системи «альтернативною системою глобального управління світовою економікою». Прихильники цієї ідеї існують як у країнах Півночі (АТТАК або «Global Exchange») так і серед антиглобалістів Півдня. Відмовляючись брати участь у діяльності існуючих глобальних структур вони виступають за передачу їх повноважень (повністю або частково) таким міжнародним організаціям, як Міжнародна організація праці (МОП), Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) або регіональні об'єднання ООН.

Серед напрямів реформи, які пропонуються з метою створення основи для іншої глобалізації, найбільш активно просувається ідея перерозподілу багатства за допомогою введення глобального податку (це може бути «податок Тобіна» на фінансові угоди, глобальний екологічний податок або глобальний податок на прибутки ТНК).

Прихильники альтернативної глобалізації наполягають на створенні Всесвітнього парламенту, депутати якого обирались би прямим голосуванням всіх громадян світу. На локальному рівні вони виступають за створення умов для сталого розвитку, який бере до уваги локальні особливості. Вони виступають за розвиток у країнах Півдня системи мікrokредитів, перерозподіл земель, розвиток нових форм економічної діяльності, що базується на принципах самоврядування [2, с. 850].

Четвертий напрям включає прихильників радикальних заходів по подоланню неоліберальної глобалізації. Вони виступають проти ринкової економіки, суспільства споживання, «тиранії торгівельних марок», проти приватної власності. У цілому, це критика західної матеріалістичної цивілізації та боротьба проти капіталістичної економіки. Зазвичай це молодіжні групи анархістського толку, схильні до насилля під час акцій протесту. Однак більшість радикально налаштованих груп, не дивлячись на радикальну риторіку, обмежуються утопічними альтернативами [2, с. 851].

Дискусійним залишається й питання про фактори, що спричинили розвиток та поширення антиглобалістського руху.

Варто зазначити велику кількість трактувань, теорій, варіантів визначень вищезазначених понять. При чому їх універсальних аналогів не існує з огляду на суперечливість феноменів, явищ та процесів, що вони позначають. Ставлення дослідників до глобалізації та антиглобалізму є досить неоднозначним. Існує велика кількість прибічників та противників цих процесів. Поняття глобалізації нами розуміється як складний неоднозначний процес, при якому відбувається все більше стирання економічних кордонів, при чому основними акторами глобалізованого світу є вже не національні економіки, а транснаціональні корпорації, прибутки яких перевищують бюджети деяких країн та регіонів у цілому.

З прийняттям, так званого, «Вашингтонського консенсусу» отримало розвиток поняття неоліберальної глобалізації, яка призвела до зростання впливу таких міжнародних

організацій як СОТ, МВФ, Світовий банк та інші, дозволила значно збільшити прибутки великих ТНК. Неоліберальна глобалізація породила цілу низку проблем, які стали причиною появи міжнародного антиглобалістського руху.

Зауважимо, що антиглобалізм – це сукупність ідеологій направлених проти негативних наслідків глобалізації, а антиглобалістський рух – сукупність різних міжнародних, регіональних, локальних організацій, які не погоджуються з нинішньою моделлю розвитку глобалізації, або виступають взагалі проти неї, основною формою боротьби вважають акції протесту, які можуть бути як мирними, так і навпаки, активно використовують сучасні інформаційні технології та не визнають будь-яких проявів ієрархічної структури побудови своїх організацій.

Література

1. Антиглобализм и глобальное управление: доклады, дискуссии, справочные материалы / [О. Барабанов, С. Афонцев, А. Зиновьев] ; под ред. Д. Н. Пескова. – М. : МГИМО (У) МИД России, 2006. – 440 с.

2. Fougier E. Le mouvement de contestation de la mondialisation / Eddy Fougier // *Annuaire francais de relations internationales – Volume III.* – P. 842–858.

УДК 329.614(477)“193/194” : 070(477.62)(043)

Пахоменко С. П., кандидат історичних наук, доцент

МЕДІАОБРАЗ УПА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ ДОНЕЧЧИНИ

Оціночну реакцію медіа на події та явища суспільного життя не варто вважати виключно витвором пропаганди та політичним замовленням власників ЗМІ. Вона, безумовно, базується на настроях, стереотипах, установках спільноти. Більше того, пропагандистські технології ніколи не спрацюють, якщо вони не спираються на ці установки. Тому, досліджуючи медіа-образ УПА у донецьких ЗМІ, мало вказати на їхню політичну належність. Перш за все треба з'ясувати соціокультурні особливості населення Донбасу, які становлять його регіональну ідентичність.

У концентрованому вигляді головні маркери цієї ідентичності виглядають таким чином: українсько-російська біетнічність (подвійність ідентифікації, розмитий та нечіткий кордон між українською та російською ідентичностями), домінування російської мови, індустріальний тип культури, територіальний патріотизм, щире шанування радянської минушини та її символів, компліментарність до російської історії та держави.

Подальше тлумачення та пояснення цих стрижневих особливостей призводить до трьох головних культурних дискурсів, в межах яких здійснюються спроби пояснити регіональну ідентичність Донбасу та перспективи її розвитку.

1. Регіоноцентричний дискурс.

Донбас – це специфічний регіон України з яскраво вираженою регіональною ідентичністю. Життя в умовах української державності є новою, «стартовою» суспільною практикою, що не має аналогів в історії. Означені вище риси регіональної свідомості треба сприймати не як ворожі, а як природний продукт складного та специфічного розвитку Донбасу. Ігнорувати об'єктивність та природність цих явищ і намагатись з міркувань політичної доцільності звести історію всього суспільства до «спільного знаменника», означає ще надовго створити умови для спекуляцій на історії, що ведуть до розколу українського суспільства. Вирішення проблеми бачиться в обережному ставленні до своєрідності регіону, відмові від спроб розповсюдити тут загальну культурну матрицю, нейтралізації особливо подразнюючих маркерів (до яких, до речі слід віднести героїзацію УПА), пошук об'єднуючих чинників не в минулому, а у сучасності [1]. Вульгаризація специфіки Донбасу призводить до закріплення у регіональній свідомості гіпертрофованого почуття регіонального патріотизму, віру у свою першість, незамінність, безапеляційну віру в те, що